

ERUDITIO
MORES
FUTURUM

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Filozofická fakulta

Petra JESENSKÁ

INTERDISCIPLINÁRNE ASPEKTY
OBOHACOVANIA REGISTRA
HOVOROVÉHO ŠTÝLU SLOVENČINY
PROSTREDNÍCTVOM ANGLICIZMOV

ELIANUM

Banská Bystrica 2014

Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Interdisciplinárne aspekty
obohacovania
registra hovorového štýlu slovenčiny
prostredníctvom anglicizmov

Petra Jesenská

Banská Bystrica

2014

Interdisciplinárne aspekty obohacovania registra hovorového štýlu slovenčiny prostredníctvom anglicizmov

Autorka:

Doc. PaedDr. Petra Jesenská, PhD.

Recenzentky:

Doc. PhDr. Eva Homolová, PhD.

Doc. PaedDr. Alena Kačmárová, PhD.

Jazyková korektorka:

PaedDr. Jana Javorčíková, PhD.

Vydavateľ: Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici –
Belianum, Filozofická fakulta, 2014

ISBN 978-80-557-0747-1

OBSAH

ÚVOD	5
1. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ	6
1.1 KOMPARÁCIA SÚČASNÉHO POSTAVENIA ANGLIČTINY S LATINČINOU V MINULOSTI.....	6
1.2 ANGLICKÉ NEOLOGIZMY V SÚČASNEJ SLOVENČINE.....	13
1.3 VYMEDZENIE OBSAHU POJMU ANGLICIZMUS.....	17
1.4 KLASIFIKÁCIA ANGLICIZMOV.....	26
1.4.1 SPÔSOBY PREVZATIA ANGLICKEJ LEXIKÁLNEJ JEDNOTKY.....	26
1.4.2 ANGLICIZMY PODĽA PÔVODU.....	27
1.4.3 SLOVNODRUHOVÉ ZAČLENENIE ANGLICIZMOV.....	28
1.4.4. ANGLICIZMY Z HĽADISKA SLOVOTVORBY.....	33
1.4.5 DIACHRÓNNY ASPEKT ANGLICKÝCH VÝPOŽIČIEK.....	34
1.4.6 MIERA ZDOMÁCNENIA ANGLICKEJ LEXIKÁLNEJ JEDNOTKY.....	34
1.4.7 HĽADISKO FUNKČNOSTI ANGLICKEJ LEXIKÁLNEJ JEDNOTKY.....	36
1.4.8 ASPEKT PRÍZNAKOVOSTI.....	36
1.5 JAZYKOVÁ INOVÁCIA A KULTÚRA S OHĽADOM NA ANGLICIZMY.....	38
2. VÝSKUMNÁ ČASŤ	51
2.1 VÝCHODISKÁ VÝSKUMU – POSTULOVANIE VÝSKUMNÝCH CIEĽOV, OTÁZOK A HYPOTÉZ.....	51
2.2 METODIKA VÝSKUMU A CHARAKTERISTIKA EXCERPOVANÉHO MATERIÁLU.....	52
2.3 PRIEBEH VÝSKUMU A VYSKUMNÉ PROBLÉMY.....	54
2.3.1 KVANTITATÍVNO-KVALITATÍVNA ANALÝZA VÝSKUMNEJ VZORKY.....	55
2.3.2 INTERPRETÁCIA VÝSLEDKOV.....	63
ZÁVER	65
RESUMÉ	66
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	67
ELEKTRONICKÉ ZDROJE	71
EXCERPOVANÝ MATERIÁL	71
REDAKČNÁ POZNÁMKA	72

ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV

- Tabuľka 1 Stručné porovnanie latinčiny s angličtinou – paralely a diferencie
Tabuľka 2 Slovanské prevzatia v maďarskom jazyku
Tabuľka 3 Anglicizmy v rôznych komunikačných prostrediach
Tabuľka 4 Anglikanizované internacionalizmy končiace formantom -ing
Tabuľka 5 Vzor chlap
Tabuľka 6 Vzor hrdina
Tabuľka 7 Vzor dub
Tabuľka 8 Vzor stroj
Tabuľka 9 Vzor žena
Tabuľka 10 Vzor mesto
Tabuľka 11 Vzor vysvedčenie
Tabuľka 12 Morfematická analýza anglicizmu *četovať* a *četnúť*

Graf 1 Zastúpenie anglicizmov v excerpovanom zdroji (2014)

Graf 2 Percentuálne zastúpenie anglicizmov z celého korpusu 12 000 jednotiek

Graf 3 Percentuálne zastúpenie anglicizmov zo všetkých excerpovaných 684 jednotiek

ZOZNAM SKRATIEK

- adj. adjektívum
angl. angličtina, anglický, -á, -é
fran. francúzština, francúzsky, -a, -e
H1 hypotéza jedna
H2 hypotéza dva
KSSJ Krátky slovník slovenského jazyka (2003)
lat. latinčina, latinský, -á, -é
LT Literárny (Dvoj)Týždenník (2006)
nem. nemčina, nemecký, -á, -é
SCS Slovník cudzích slov (2008)
SNK Slovenský národný korpus
SSSJ Slovník súčasného slovenského jazyka (A – G, 2006; H – L, 2011)
subst. substantívum
vs. verzus

ÚVOD

Predkladaná monografia predstavuje završenie autorkinho skúmania anglicizmov v slovenskom jazyku od r. 2001 po súčasnosť, čo sa odráža aj na jej publikačnom zameraní. Cieľom monografie je priniesť odpoveď na otázku, či anglicizmy skutočne dominujú v slovenčine alebo či ide o mýtus „živený“ odporcami inojazyčných/cudzojazyčných vplyvov v slovenskom jazyku en bloc.

S ohľadom na zameranie monografie treba pripomenúť obdobie r. 2004 a 2005, kedy autorka skúmala vývoj a tendencie prenikania anglicizmov do slovenčiny na materiáli periodickej tlače seriózneho denníka *Sme* a bulvárneho *Nového času* (pozri Jesenská, 2007; Jesenská, 2004b; Jesenská, 2001) v časovom rozmedzí troch mesiacov počas dvoch rokov. Zistila zaujímavý fakt, a síce klesajúcu tendenciu (teda nie stúpajúci trend, ako by sa dalo predpokladať) prenikania/preberania a používania anglicizmov v serióznom i bulvárnem denníku. V nadväznosti na zistenia spreď niekoľkých rokov nás teda zaujímal ďalší vývoj situácie anglicizmov v súčasnej slovenčine a či majú pravdu normativisti apelujúci na používateľov národného jazyka s cieľom dosiahnuť elimináciu používania nielen anglicizmov, ale v podstate všetkých „neslovenských“ prvkov v jazyku, alebo sociolingvisti rešpektujúci reálny stav jazykovej praxe. Hlas oboch myšlienkových prúdov je relevantný pre zachovanie rovnováhy v diskusií o funkčnosti a kultivovaní slovenského jazyka jeho používateľmi.

Metodické východisko predstavuje kvantitatívno-kvalitatívna analýza reflektujúca všeobecno-lingvistické postupy s interdisciplinárnym presahom do metód aplikovaných v sociolingvistických výskumoch.

1. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ

V teoretickej časti vychádzame z komparácie postavenia súčasnej angličtiny s latinčinou v minulých storočiach (1.1), aby sme mohli venovať pozornosť anglickým neologizmom (1.2) v súčasnej angličtine i slovenčine. Následne vysvetľujeme naše široké chápanie pojmu *anglicizmus* (1.3), ktoré je v rozpore s úzkym vnímaním tohto termínu v lingvistike. Predstavujeme možnú klasifikáciu anglicizmov (1.4) podľa spôsobu prevzatia (1.4.1), pôvodu (1.4.2), slovnodruhovej príslušnosti (1.4.3), slovtvorby (1.4.4), diachronie (1.4.5), miery zdomácnenia (1.4.6), funkčného využitia (1.4.7) a štylistického zafarbenia (1.4.8). V poslednej teoretickej podkapitole (1.5) deskribujeme, syntetizujeme a analyzujeme axiologické hodnotenie inovatívnych procesov na lexikálnej úrovni jazyka s ohľadom na kultúru vyjadrovania a kritického až negatívneho vnímania anglicizmov odrážajúcom sa vo *Výzve na ochranu národného jazyka* (2006).

1.1 KOMPARÁCIA SÚČASNÉHO POSTAVENIA ANGLIČTINY S LATINČINOU V MINULOSTI

„Angličtina dnes valcuje všetky svetové jazyky.“¹

Autor výroku má na mysli aj slovenský jazyk, ktorý je podľa neho ohrozovaný angličtinou. Pre vytvorenie teoretických východísk poukážeme na paralelu anglického jazyka s latinským jazykom. V predminulých storočiach fungovala latinčina ako európska lingua franca, no od polovice dvadsiateho storočia prebrala túto úlohu angličtina. Latinčina zohrávala na Slovensku aj v celej Európe významnú úlohu niekoľko storočí bez zmienky o jazykovom imperializme latinského jazyka určite aj preto, lebo ide o jazyk mŕtvy – nie komunikačný nástroj konkrétneho etnika, politickej moci ani štátu. S latinčinou nemôže prísť vplyv latinskej kultúry, ekonomiky a podobne. V prípade angličtiny je to celkom inak: Ján Bosák (2003) zhrnul proces anglikanizácie veľmi výstižne, keď napísal:

Viacerí bádatelia sa zhodujú na tom, že internacionalizácia nie je „iba“ proces, ale výrazná tendencia, ktorá sa stále ďalej rozvíja a v rozličnej miere zasahuje všetky (kultúrne) jazyky a spoločenstvá. No kým pri jej prvých vplyvoch a opisoch – počínajúc 60. rokmi – sa vlastne spájala predovšetkým s paralelnými procesmi terminologizácie, intelektualizácie, resp. aj demokratizácie, v súčasnosti – najmä od

¹ Kollár, 2001: 109

roku 1990 – je to predovšetkým globalizácia, ktorá ovplyvňuje slovanské jazyky mimoriadne masívne².

Latinčina stredoveku a neskorších období má mnoho spoločných črt s dnešnou angličtinou: oba jazyky sú (boli v prípade latinčiny) rozšírené, obidva spoločensky významné a vo svojej dobe vnímané ako samozrejmosť, o ktorej nie je potrebné diskutovať. Kým latinské texty boli sémanticky (aj finančne) dostupné len privilegovaným, anglické texty sa dnes dostanú prakticky všade: sprostredkujú najnovšie trendy v medicíne, umení, vede a podobne. Internet je prístupný kdekoľvek a angličtina pomáha pri štúdiu, sprostredkovaní pracovného miesta (*džobul/jobu*), hľadani a rezervácii (*zabookovaní*) dovolenky (*last minute lety/dovolenky/atď.*), reklama si bez nej nevie (alebo nechce vedieť) poradiť. Predseda politickej strany je označovaný za *lídra*, *tender* odkazuje na súťaž pri odpredaji štátneho majetku, trénera nazývajú *kaučom*³, vládu *establišmentom* (alebo *establishmentom*), rozpočet *budgetom*, počítač *PC-čkom/pécéčkom/pisíčkcom* alebo *sofistikovaným laptopom*, stretnutie europredstavitel'ov *summitom* a pod.

Porovnávanie angličtiny s latinčinou nie je celkom spravodlivé ani voči jednému z oboch jazykov už aj preto, lebo latinčina sa používala v kruhoch intelektuálov počas minulých storočí, kým v stredoeurópskom priestore bola angličtina minimálne posledné štyri desaťročia dvadsiateho storočia zaznávaná ako jazyk rýdzo imperialistický. Dnes sa síce angličtina v medzinárodnej komunikácii preferuje, ale je vnímaná najmä ako jazyk komunikácie medzinárodného, či skôr nadnárodného obchodného prostredia (tabuľka 1). Zabúda sa na fakt, že angličtina nie je len jazykom obchodu či internetu ale aj jazykom Shakespeara, Oscara Wilda alebo Margaret Atwood(ovej).

Dôvod, pre ktorý sa dnes latinčina nepoužíva, resp. ostáva v akomsi jazykovom „úzadí“, spočíva v jej nepraktickosti pre neodborníkov⁴. Súčasnosť zavrhuje všetko, čo nie je pragmatické, praktické, aplikovateľné (využiteľné a použiteľné) v „bežnom“ praktickom živote. Latinčinu nie je možné študovať (výnimku predstavujú bohoslovecké a dejepisné fakulty), nedá sa v nej viesť obchodné rokovanie, nie je možné využiť jej prípadné znalosti v cestovnom ruchu.

Angličtina je živá, a preto, dynamická entita, s ktorou sa dohodovoríme takmer všade vo svete, väčšina vedeckých publikácií vychádza práve v anglicky hovoriacich krajinách, je jazykom obchodu, cestovného ruchu a diplomacie. Pred angličtinou neunikneme, pretože keď zapneme rádioprijímač, televízny prijímač alebo nazrieme do dennej tlače – prichádzame do

² Bosák, 2003: 3

³ Paradox: jeden (starší) anglicizmus nahradený iným (novším).

⁴ Samozrejme latinčinu inak vnímajú lekári, jazykovedci a iní odborníci.

kontaktné s anglickými výrazmi či skôr celou plejádou anglických pojmov. Jednako však nemôžeme povedať, že by sme používali anglický jazyk ako jazyk (systém/langue) každý deň. Z angličtiny si vyberáme pojmy, termíny a výrazy, teda autosémantické a/alebo sýnsématické jednotky, ktoré sa nám zdajú vhodné na pomenovanie istých skutočností, javov, procesov, osôb, vecí a pod.

V prípade latinčiny to bolo inak: latinčina sa používala ako langue – tento jazyk bol súčasťou inštitucionalizovanej edukácie, prebiehali v ňom odborné dišputy (nielen teologického charakteru), po ústupe latinčiny z verejného života už učitelia a intelektuáli používali len latinské lexikálne jednotky, frázy, výnimočne celé latinské sentence (pozri tabuľku 1).

Latinský jazyk	Anglický jazyk
jazyk Rímskej ríše plnil a) kognitívnu funkciu, b) komunikatívnu funkciu, c) estetickú funkciu (jazyk poézie, drámy a pod.)	jazyk Európskej únie plní a) funkciu jedného z 24 oficiálnych jazykov euro-spoločenstva, b) funkciu pracovného jazyka spolu s francúzštinou a nemčinou
mŕtvý jazyk – v podstate sa už od 18. storočia nevyvíja	živý prirodzený jazyk – dynamicky sa rozvíjajúci jazyk
jazyk minulých storočí	jazyk súčasnosti
vysoká spoločenská prestíž	vysoká spoločenská prestíž
jazyk cirkevných hodnostárov, intelektuálov a panovníkov (implementácia „zhora“)	a) širšia verejnosť (implementácia „zdola“) b) jazyk vzdelancov a intelektuálov (ak výsledky výskumu nie sú sprístupnené na internete v anglickom jazyku, akoby ani nejstvovali)
v stredoveku i v súčasnosti liturgický jazyk (t. j. jazyk vyhradený pre náboženské obrady) – vnímaný ako „jazyk Vatikánu“, resp. jazyk katolíckej cirkvi	sekulárny jazyk vnímaný najmä ako jazyk medzinárodného obchodu – pred r. 1989 vnímaný ako „jazyk imperialistov“ (napr. NATO)
v súčasnosti jazyk historikov a lingvistov (t. j. jazyk odborníkov a nadšencov)	jazyk používaný svetovými organizáciami ako pracovný jazyk (EÚ, NATO, OSN, OPEC)

tvorí základ réto-románskych a iných jazykov (napr. angl. <i>lake</i> pochádza z lat. <i>lacus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> a) $\frac{3}{4}$ slovnej zásoby prevzala práve z latinčiny b) sama sa stáva zdrojom prevzatí do iných jazykov a jej lexika sa internacionalizuje (<i>defriend, facebook, golf, internet, softvér</i>) c) termíny v mnohých vedných oblastiach (IT, ekonómia, medicína) majú základ práve v angličtine
internacionalizmy europeizmy	internacionalizmy, resp. globalizmy
základ registra špecifických oblastí vedy (medicína, lingvistika a pod.)	register sociolektu (publicizmy, slang a pod.) a odbornej slovnej zásoby
dnes používaná len ojedinele vo forme citátov, sentencií, najmä jej register slúži ako terminologická báza pre (takmer všetky) vedné odbory	<p>používaný v globálnom meradle</p> <ul style="list-style-type: none"> a) vo forme fráz, b) ako nástroj dorozumievania
vytlačili ju jazyky vyvinuté z latinčiny a používané na území starovekej Rímskej ríše	angličtina vytláča niektoré malé domorodé jazyky (alebo sa s nimi mieša a vytvára základ mixu angličtiny s domorodým jazykom, napr. pidgin alebo kreol)

Tabuľka 1 Stručné porovnanie latinčiny s angličtinou – paralely a diferencie (Zdroj – vlastné spracovanie)

Mnohí zaznávajú angličtinu, ale zaujímavý je fakt, že vplyvy iných jazykov im neprekážajú (výnimku tvoria bohemizmy a nezriedka hungarizmy, ktoré sú často trňom v oku nejednému pravovernému Slovákov – istý čas bolo veľkou módou deliť sa na pravých alebo roduverných Slovákov a odrodilcov či zapredancov⁵).

Na území dnešného Slovenska sa vystriedalo niekoľko jazykov, ktoré sa v istom časovom období považovali za prioritné: staroslovienčina, latinčina, maďarčina, nemčina, kralická čeština, (francúzština v diplomacii), slovenčina. Od stredoveku po súčasné dejiny sa popri dominantnom jazyku tešila úspechu práve latinčina, ktorá fungovala ako *lingua franca* – ako jazyk, ktorý by mal ovládať vzdelaný človek (príjajmeň cirkevný hodnostár) alebo sama fungovala ako dominantný jazyk.

⁵ Na Slovensku častý jav najmä v 90. rokoch 20. storočia.

V období Veľkej Moravy sa staroslovienčina používala na rovnaké ciele ako latinčina v západnej a gréčtina vo východnej Európe. Bol to tretí medzinárodný jazyk Európy, ktorý používala veľká časť západných a južných Slovanov. Popri staroslovienčine koexistovala latinčina ako liturgický jazyk, ale o rovnosti týchto dvoch jazykov nemožno hovoriť, pretože staroslovienčina sa v latinizujúcich kruhoch kultúrneho západu nesmierne často hodnotila ako „barbarský jazyk“ (Matejčík, 1971). Obdobie staroslovienčiny ako liturgického jazyka sa oficiálne končí pontifikátom pápeža Štefana V., ktorý staroslovienčinu zakázal používať ako jazyk liturgie, zároveň je to obdobie, kedy zomiera zástanca a propagátor staroslovienčiny, Metod (885). Význam Cyrila a Metoda nespočíva len v písanej podobe staroslovienčiny: predstavili Veľkej Morave spisovný jazyk; staroslovienčinu postavili na úroveň vtedy takých uznávaných a kultúrnych jazykov, akými boli gréčtina a latinčina, čím dodali (či už úmyselne alebo nie) kultúrno-politický rozmer boju proti cudzím vplyvom (v tomto prípade to bol vplyv germánsky). Písmo, v ktorom boli staroslovienske texty napísané, sa nazýva hlaholika; a v lexike okrem slov praslovanského pôvodu boli slová najmä gréckeho pôvodu, kalky, pretože práve z gréčtiny boli preložené základné liturgické texty potrebné na účinkovanie byzantskej misie na Veľkej Morave. Pôvodné texty sa bohužiaľ nezachovali, zato poznáme texty z druhej etapy vývinu staroslovienčiny, ktorá sa v tejto dobe čiastočne modifikovala s kultúrnym domácim jazykom na Veľkej Morave, o čom svedčí hlaholský text s názvom *Kyjevské listy*⁶. Za lexikálne veľkomoravizmy sa považujú napríklad pojmy: *voplatb*, *mbša*, *cirky* a pod. (Mistrík, 1993). Staroslovienske písomné pamiatky môžeme rozdeliť do troch skupín: hlaholské, grilské a latinkou písané texty.

POSTAVENIE LATINČINY V STREDOVEKU A GLOSÝ. „*Kto nemá latinské vzdelanie, môže to povedať ľudovým jazykom*“, tvrdí synoda z roku 1382, zaručujúca, že ten, kto nevie po latinsky, môže byť pokrstený aj v jazyku „ľudu“, ale latinčina si stále udržiava svoje celospoločenské postavenie prostredníctvom vládnucej vrstvy (administratívno-právna, liturgická a literárna terminológia). Literatúra písaná v domacom jazyku sa odrazila práve z latinských písomností, no liturgické texty prísne zachovávali latinský jazyk (obradové texty, breviáre, hymny a pod.)

⁶ Sedem pergamenových listov malého formátu (zvyšky misála) s 38 modlitebnými formulkami, ktoré pravdepodobne dopĺňali liturgické texty rímskeho rítu, preložené z latinčiny. Zachovaný text Kyjevských listov je včasný odpis. Jeho vznik sa kladie na rozhranie 9. – 10. storočia (Mistrík, 1993: 421). Všetky litery majú majuskulný ráz, teda ide o najstarší známy typ hlaholského písma, ktoré bolo postavené na gréckom písme (aj vplyv orientálneho písma: hebrejské a samaritánske š, e, k, o, č).

Osobitné postavenie mali biblické texty, ktorých latinské znenie bolo prísne kanonizované, ale pastoračné úlohy si vyžadovali nahradenie latinčiny domácim jazykom⁷. Kňazovi uľahčovali prekladanie latinského textu preklady jednotlivých termínov do domáceho jazyka glosy.

SLOVENČINA AKO LEXIKÁLNY EXPORTÉR. Spoločenské, kultúrne a jazykové veľkomoravské tradície⁸ doznievajú na našom území až do 10. – 12. storočia, keď sa utvára feudálny uhorský štát na čele s kráľom a začína sa formovať aj jeho inštitucionálne zázemie reprezentované cirkvou a veľmožmi ako najvyššími predstaviteľmi spoločnosti.

Dokonalým dôkazom o význačnom postavení slovanského živlu v uhorskom štáte sú termíny slovanského pôvodu v maďarskej administratívno-právnej terminológii:

Termíny západných Slovanov	Maďarská terminológia
kráľ	király
špan	ispán
sudca (knaz)	kenéz
dvor	udvar
sluga	szolga
penenz	pénz

Tabuľka 2 Slovanské prevzatia v maďarskom jazyku
(Zdroj – Matejčík, 1971)

Slovanskú reč používali predstavitelia vládncích vrstiev v stredovekom Uhorsku ako administratívny a konverzačný jazyk. Štátni hodnostári nosili okolo 11. – 13. storočia slovanské mená (Beneta, Boleslav, Mutimír a pod.) a samotná uhorská šľachta našla záľubu v slovesnom umení slovanských igrícov⁹.

EÚ ALEBO JAZYKOVÁ MÄTEŽ? Podľa doteraz uvedeného by sa mohlo zdať, že celková vzdelanostná úroveň vládncích vrstiev v stredoveku bola vysoká, no opak je pravdou: dokonca ani panovníci či samotní kňazi, známi ako šíritelia vzdelanosti neboli

⁷ Latinsky neznalému ľudu bolo treba sprostredkovať evanjelium v domacom jazyku.

⁸ Veľká Morava sa rozpadáva okolo roku 907.

⁹Igrici vyšším spoločenským vrstvám predvádzali hrdinské, zábavnoepické skladby a rôzne scénické kompozície.

žiadnou výnimkou a napríklad podľa dokumentu z roku 1450 Ján Hunyadi a sedmohradský vojvoda Štefan Báthori boli obaja negramotní (Matejčík, 1971) a je viac ako pravdepodobné, že v polovici 15. storočia sa tento deficit nechápal ako hendikep.

Starodávny Babylon (Bábel), hlavné mesto starovekej Babylónie, sa stal symbolom jazykového zmätku, motaniny a chaosu, ktorým biblický Stvoriteľ potrestal pyšných Babylončanov za pokus o realizáciu myšlienky vystavať vežu do neba s cieľom dotknúť sa hviezd. Spoločný jazyk ľudí Babylonu spájal a dodnes ľudstvo neprestalo hľadať jednotný jazyk na uľahčenie komunikácie. Pokusy o vytvorenie alebo nájdenie neutrálneho jazyka, ktorý by mohol slúžiť ako *lingua franca*¹⁰, vyznievajú naprázdno, až na jednu výnimku: angličtinu, ktorej sa však mnohí (aj opodstatnene) bránia.

Ak dnes priemerný obyvateľ Európskej únie neovláda minimálne dva jazyky členských krajín, pociťuje sa tento fakt ako značný nedostatok v komunikácii. Stúpajúca vzdelanostná úroveň širokej verejnosti a vysoká dostupnosť vzdelania pre každého, kto má na to predpoklady a schopnosti, spôsobili, že o gramotnosti sa dnes v Európe (ani na Slovensku) vôbec nediskutuje – spolu s povinnou školskou dochádzkou sa považuje za samozrejmosť, rovnako ako aj skutočnosť, že každý by mal ovládať aspoň jeden jazyk okrem materinského jazyka. V multilingválnej Únii, disponujúcej 24-mi pracovnými jazykmi v 28 krajinách¹¹, sa táto požiadavka stáva priam spoločenskou nevyhnutnosťou. Cieľom Únie je, aby každý občan EÚ ovládal najmenej tri jazyky, na čo „promptne“ reagoval edukačný systém Veľkej Británie, kde sa zrušila výučba cudzieho jazyka na stredných školách (Števcuková, 2003). Z uvedeného je jasné, že Briti sú o neutrasiteľnom postavení angličtiny na trhu jazykov silne presvedčení.

ZHRNUTIE. Keďže v minulosti sa politická moc šírila prostredníctvom liturgických textov z kazateľnic, latinčina mala mocný vplyv ako jazyk vládnuccich vrstiev. Angličtina sa šíri prostredníctvom ekonomického prostredia – bezpochyby je to jazyk medzinárodného i nadnárodného obchodu. Latinčina bola implementovaná „zhora“ a angličtina „zdola“ – jej používanie vychádza z politicko-ekonomických potrieb súčasného života. Prostredníctvom obchodných kontaktov dochádza k šíreniu anglofónnych kultúrnych a iných fenoménov. Žiadny jazyk Európy nie je ostrovom sám osebe a neexistuje izolovane: nemôže sa vyhýbať kultúrno-spoločenským vplyvom iných jazykov, ktoré fungujú v interakcii s inými

¹⁰Zmiešanina románskych jazykov francúzštiny, španielčiny, taliančiny a arabčiny (hovorilo sa ňou do 19. storočia v prístavoch Stredozemného mora). Dnes týmto výrazom označujeme inú miešanú reč podobného typu.

¹¹ Údaj aktuálny od 1. júla 2013.

Názov:

Interdisciplinárne aspekty obohacovania registra hovorového štýlu slovenčiny prostredníctvom anglicizmov

© Doc. PaedDr. Petra Jesenská, PhD.

Recenzentky:

Doc. PhDr. Eva Homolová, PhD.

Doc. PaedDr. Alena Kačmárová, PhD.

Jazyková korektorka:

PaedDr. Jana Javorčíková, PhD.

Náklad: 100 ks
Vydanie: prvé
Rozsah: 74 strán
Formát: A5
Rok vydania: 2014

Vydavateľ: Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici – Belianum, Filozofická fakulta, 2014

Tlač:

EQUILIBRIA, s.r.o. Košice

ISBN 978-80-557-0747-1